Сшиток 38 25. мая 1923

Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

Вдивлявся в неї остовпілим поглядом. Його лице збіліло, уста розхилили ся...

Насмішливі сї слова привели Асту до рівноваги. Її лице обляв багрянець гнїву, а очі заблисли грізно та зловіщо.

— Оставте, пане Волдінґ, ту дурну комедію! — кликнула схвильованим, тремтячим голосом. — Адже-ж ви знаєте, як се ваше поведене в глубинї душі ненавиджу! Якже-ж ви тою маскою та убором змінили свій вигляд! Колиб не голос, я-б вас ніколи не пізнала! Лиш звук голосу вашого вас зрадив! Але чи можу спитати, що заставило вас до того перебраня та який інтерес приводить вас до мене?

Прибувший здіймив монокль із ока та, всміхнувшись звичайним злобним способом, розсїв ся випідно на великому, старомодньому фотелю.

— Прошу, позвольте менї найперше розговорити ся, добра та люба моя Асто! — з насмішкою говорив Волдінґ. — Хочу із вами спокійно та свобідно поговорити! Думаю, що одно другому маємо немало що розповісти! Прошу, найперше поясніть менї, як се стало ся, що льокай завів мене до тої то пані, коли я виразно заявив, що хочу бачити ґрафиню Солмсберґ?

Із Астиних уст вихопив ся ґіркий, терпкий сміх.

— Се справа зовсім проста! — відповіла. — Якраз та пані, до якої вас вперве завели, се дійсна ґрафиня Солмсберґ... моя же роль тут скінчилась! Від вчера тут на замку порядкує правна жінка ґрафа, ґрафиня Евгенія Солмсберґ, а до сього я сама довела!

Волдінґ аж уста втворив із великого дива та видивив ся на Асту, немов посуджував її, що з ума зійшла.

— До чорта, як се розуміти! — кликнув нарештї. — Прошу, поясніть розумнїйше! Я не здібний загадок розвязувати!

Короткими словами розповіла Аста як то все стало ся та що се вона сама постаралась протяти вязи, що лучили її із ґрафом та що має намір оставити замок Солмсберґ.

Волдінґ прислухував ся їй із пильною увагою, а коли вже скінчила, поважно потряс головою та відпер із гнївом:

— О, до сього ви здібні!... Ви все були нерозважні

та непрактичні! Ось хоч би й тут: замість дякувати Богу за щастє, що вам припало, та обома руками тримати ся його, та тїшити ся ласкою Небес, ви його самі позбуваєте ся, та ще в так нерозважний спосіб!

Сього вам годі дарувати, се непростиме! — бідкав ся дальше. — І що-ж станеть ся тепер із вами? Будьте ласка поясніть менї, як представляєте собі тепер свою будучність.

Не зважаючи на диктаторський тон його мови та без гнїву за минулі його поступки, Аста глянула на нього палаючими очима та тремтячим, троха притишеним, голосом, відповіла:

— Нехай станеть ся зі мною, що має ся стати... а такого житя я не в силї дальше зносити! Житє із графом було безнастанною мукою для мене! Я-б не жахнула ся була перед нїчим, щоб лиш позбути ся його виду!

Нараз здержала ся, немов жалуючи того, що так необережно звірила ся перед Волдінґом зі всїх своїх найбільш скритих думок та почувань.

З гнїву вкусила ся в уста а допитливо глянувши на свойого гостя, додала:

— Звольте й ви тепер отверто та щиро менї сказати, що вас так несподївано та нагло сюди привело?

Волдінґ злобно всміхнув ся та змірив її бистрим поглядом.

— Дуже радо вам се поясню — з насмішкою відозвав ся. — Коли то свойого часу при ласкавій допомозї вашій, я видістав ся із вязниці, рішив ся, самий не знаю чому, відшукати старого свойого друга Олеся, щоб...

Не міг докінчити ,бо Аста перебила йому мову диким криком та сильно вхопила за рамя.

— Що знаєте про Леся? — кликнула тремтячим зі зворушеня голосом. — Де він обертаєть ся тепер? Скажіть менї, де зможу його відшукати, прошу вас!

— Лиш терпеливости, моя люба дитино! — всміхнув ся Волдінґ із звичайною злобою. — Дізнаєте ся від мене про все, о що вам ходить! Прошу лиш послухайте мене терпеливо.

...так віднайшов я Олеся на се, щоб позичити у нього троха гроший. І дїйсно дістав я дещо від нього. Не знаю вже чи радо се дав чи нї — се мене вже не цїкави-

вить, бо може в душі мій друзяка проклинав мене — досить, що дав гроші.

Маючи вже троха гроша, я взяв ся переводити свій намір в діло. З гори мушу заявити, що я не завів ся у своїх намірах бо... пішов, поглянув та здобув! Наколи і дальше так піде, то за кілька тижнів буду чоловіком одної із найкрасших та наймилійших жінок, яка мені, мимохіть кажучи, ще якого пів мілїона приданого принесе!

Аста перебила далышу мову зневажливим рухом руки.

— Спиніть виговорювати сї дурницї, пане Волдінґ! — нетерпеливо заявила. — Від давна вже знаю вашу балакучість та вигадливість! Ви вже здавна хвалите ся своїми в уяві здобутими жінками!

— Але-ж, Асто! Даю вам своє святе слово чести, що сим разом говорю щиру правду! — впевнював Волдінґ. — Із тою дамою я вже навіть заручив ся а думаю за кілька тижнів оженитись! Прошу повірити мен, що сьогодня нї троха не вигадую.

Сими днями однак зайшло дещо таке, що мою остаточну побіду троха спізняє. Коротко кажучи, до переведеня мойого наміру потреба мені ще троха готівки. Гроші, які я дістав від Олекси, розійшлись скорше, як я надіяв ся та не остало нїщо иншого як знова просити мойого друга о нову позичку!

Так представте собі мій гнів та обурене, коли мені Олесь сим разом рішучо відказав всяку дальшу поміч! Я пояснював йому, що від того вся моя будучність залежить, але не помогло. Я гірко завів ся — він не подав мені помочі. Сього нїколи не забуду та не прощу йому! — з гнївом заскреготав Волдінґ.

Замовк на хвилю, потім знова почав:

Ще раз писав я лист до нього, та просив о сю послїдну позичку, та на се він навіть нїякої відповіди не дав. Тож я рішив звернути ся до вас із проханєм, кохана Асто. та маю надію, що не заведу ся!

Я знав добре, скілько вам залежати ме на сьому, щоб Олеся вишукати, і думаю що за сю прислугу, ви не пожалїєте мені малої нагороди! Рука руку миє, каже стара але правдива пословиця. Запамятаю собі сю вашу прислугу і в потребі відплачу ся!

Підчас коли Волдінґ се говорив, Аста проходжувала ся скорим, нервовим ходом по кімнаті. Нараз спинила ся перед ним, а бліде її личко дрожало в наслідок внутрішного зворушеня. Вона однак старала ся себе зрівноважити та спитала притишеним але повним гніву голосом:

— Так, значить, тодішне увязнене Олеся було лиш обманом, нарочно приготованим?! Так між таких драбів я попала?!...

— Алеж, прошу, вспокійте ся, Асто! — сміяв ся Волдінґ. — Тепер можу признати ся перед вами, що, дійсно, ціле то увязнене Олекси, було зроблене лиш на се, щоб вам замилити очі! Олекса, за всяку ціну хотів вас позбути ся і тому приготовив ту цілу комедію з увязненем, щоб ви, думаючи, що він бодай на якийсь час дістав ся до вязниці, вернули знова до Солмсберґа! І се йому в цілости повело ся!

— Але-ж се підле... непростиме! — хрипливим згуком понесло ся із Астиних уст. — Ох, того ніколи йому не забуду, ніколи не подарую! Раз-на-се запамятаю собі!

Тяжко зітхнула і знова спитала:

— Прошу, скажіть мені чисту правду пане Волдінґ, чи дійсно знаєте, де Олесь перебуває, та що із ним діється ся?

— Так, знаю! Із сим я й прийшов до вас, Асто, щоб звідомити про місце його перебуваня! — промовив Волдінґ, немов то щиро. — Само собою розуміється ся, що числю тут на вашу вирозумілість, Асто, а свято запевняю, що із подібним проханем в послідне до вас приходжу!

В його голосі та в способі говореня було щось так переконуюче, що Аста до крайности доведена його доказами, живо спитала:

— Кілько наразі вам потреба?

Волдінґ згадав поважнійшу суму гроша, після чого допитливо глянув на неї.

Аста мовчки вийшла до протилежної кімнати та незабаром увійшла із звоєм банкнотів в руці. Наблизивши ся до нього, подала, кажучи:

— Тут є, бажані вами гроші, Волдінґ! Нема якраз тілько, як бажаєте, але наразі більше не маю, та вірю, що й се вам знадобить ся та допоможе в довершеню ваших змагань!

— Але-ж розумієть ся! Се річ ясна — кликнув радіючи, з поспіхом хватаючи подані собі гроші.

— За се однак домагаюсь від вас, щоб сьогодня ще ви завели мене або завезли до Олеся! — горячково майже говорила Аста. — Сейчас хочу вибратись до нього!

— Дуже радо, дорогенька Асто! — запевнював її той старий драбцюга. — Наколи того забажаєте, так зараз відвезу вас до нього.

Прегарна та жінка задумалась на хвилю і спустила в низ очі.

— Тут менї земля горить та розступаєть ся під ногами! — нарештї відозвала ся Аста прямо з розпукою. — Я-б хотїла із відси чимскорше втїкати та нїколи більше сюди не вертати! Так є... Так буде найлїпше, коли попращаю ся із графинею і разом з вами сей дім оставлю!

Хвильку ще задержіть ся, прошу! — добавила, розярена сим намїром та надїєю скорого здїйсненя того-ж. — Я майже зовсїм готова до подорожі — нїщо більше тут, в Солмсберґу, не в силї мене здержати! Верну за коротку хвилину!

Се сказавши, скоро вийшла з кімнати.

Волдінґ поглянув за нею з побідною усмішкою та вдоволений воркнув:

— Як се добре, що я сьогодня сюди прибув! Се була вже остаточна хвиля! Колиб лиш о день один спізнив, бувби застав пусте гніздо!

Радїючи сим, всміхнув ся з погордою та докинув:

— Що за дурне гусеня, та Аста! Своє щасте толочить власними ногами — а задля кого?... Дїйсно, я цїкавий, що вона тепер зробить! Вона готова знова причепити ся до того Олекси! Сього можна було надїяти ся від нього!

З погордою здвигнув раменами та насмішливо зареготав ся, думаючи:

— Який дивний народ, ті жінки! Хочби взяти й Асту: скільке терпінь вона вже зазнала!... Як підло її підходив той Олекса, кілько вже разів її зрадив, відплачуючись невдякою за її любов та довіре, а мимо того всього вона дальше із давною пристрастю його кохає й нїяк забути не може!

Предбачую — додав в задумі — що той Олекса ста-

не ще колись причиною її нещастя! Він її знищить та погубить!

Підчас, коли Волдінґ так своїми думками заняв ся, Аста увійшла у кімнату ґрафині Евгенії та приступила до ньсї, говорячи:

— Ґраф Байтен, той добродій, що пані ґрафиня привели до мене, представив ся менї як мій далекий свояк. Саме тепер вертає до рідного краю, а се гаразд складаєть ся, бо разом із ним зможу також вернути до вітчини. Я прийшла попращати ся із панею ґрафинею, бо ще сьогодня маю намір враз із ним виїхати із відси.

— Так спішно вам опускати Солмсберґ? — спитала ґрафиня Евгенія, мило всміхнувшись. — Тїшу ся дуже, що звідси не їдете самітні та опущені а що подорож перебудете в милому товаристві свояка!

Не доглянула гіркої усмішки, що заграла коло Астиних уст і добавила, спустивши свої задумливі очі до землї:

— Я у вас в довгу, пані — не знаю лиш, як би се так на борзї зробити. Не маю ще в руках майна свойого чоловіка та не можу ним розпоряджати, але маю надію, що в найблизшому часї відносини так складуть ся, що зможу вивязати ся із моїх з'обовязань.

Щоб вам защадити можливих прошевих клопотів, я виписала на ваше імя довжну посвідку, і прошу зараз, коли на місце сталого осїдку прибудете, звідомити мене про свою адресу.

— Се річ зовсїм ясна, пані ґрафине! — відповіла Аста, низенько кланяючись. Задумала ся, спустивши в низ очі, та тремтячим зі зворушеня голосом додала:

Я, від себе ,бажаю вам, пані ґрафине, сталого, непереривного супокою, який ви зовсїм слушно заслужили! Маю надію, що є ще на сїм свїтї якась справедливість. та Бог вам допоможе слушних прав дійти. Даруйте, що з моєї причини стільки жури та смутку зазнали! Знаю, що через мене, ви немало гірких хвиль перетерпіли, але вірте менї, пані ґрафине, що ізза сього щасливих хвиль я собі не здобула! Коли ж я заслужила на кару, то недоля вже стократно її відплатила! Кривду вашу я вже відпокутувала, пані ґрафине!...

— Не гнїваю ся на вас, пані Асто! — вихопились тихі

слова із уст Евгенії. — Найбільша провина, се його... а він хиба від Бога належну кару дістане! Даймо спокій сій справі... нехай вона йде в забуте!

Се кажучи, ґрафиня ще раз подала Астї руку на прощанє. Була се вельми святочна хвиля.

Нарештї відвернула ся Аста та вийшла з кімнати блїда, мов стїна. Колїна вгиналисъ під ньою, тремтїла наче осиковий листок.

Коли входила в кімнату ,де Волдінґ вижидав її виглядала вже наче-б була зовсїм спокійною та зрівноваженою. Метко ввихала ся, стараючись все приготовити до подорожі.

Подзвонила на слугу, приказала запрягти конї у повозку, а в чверть години пізнїйше сидїла вже там враз із Волдінґом і дала приказ візникови, щоб завіз її до найблизшої зелїзничої стації.

Так оставила Аста своє дотеперішне пристановище та вибрала ся в світ, в непевну будучність!

Ґрафиня Солмсберґ стояла при вікні коли повозка з Астою та Волдінґом виїздила із брами та дивне якесь почутє вдавило її добре та милосерне серце.

— Коли-б вона могла була прочути як коротко тут на Солмсберґу перебувати ме. Коли-б хтось був остеріг її, що се не принесе їй щастя!... — стиха шепотїла, до неба піднимаючи сльозами залиті очі.

Потім вдячним голосом додала:

— О, Боже як ласкавий Ти був до мене! Прямо чудом, за Твоєю допомогою, вирвалась я із многих нещасть та остаточно вернула на свою землю! Дякую Тобі, Всемогучий, за Твою ласку і прошу: допоможи менї осягнути ще найбільшого щастя, якого тут на землї бажати можу — допоможи менї віднайти мою рідну дитину!

— — — — — — — — — —

В часї сих перемін в Астинім положеню і Олексї не гаразд вело ся. Особливо в послїдних часах він був у великих клопотах.

Думка, що Ерик Нелїдов так близько находить ся та що кождої днини якийсь случай може спричинити відкрите його провини, не давала йому супокою. Вічно злив ся та з горячковим поспіхом приготовляв все до свойого вінчаня.

Але жах, що кождої хвилї ще непредвидженого щось зайти може та вимріяне його щасте в одну мить пропаде, все мов той камінь тяжів на серцю.

Мало того! Він вже бачив себе як злетів із високого свойого становиска в той самий порох, з якого лиш брехнею та обманом видер ся в гору...

Коли се одного вечера, вертаючи від Єлени, увійшов у свою кімнату, побачив піднимаючу ся з крісла струнку стать жіночу.

Була се Аста. Станула перед ним та блискучими очима впила ся в його очі.

Олекса, стиха крикнувши, відскочив взад.

Сього ще якраз йому бракувало!... Всього иншого бувби надіяв ся, але не появи Асти, і то саме тепер, так близько перед його вінчанєм!

І чому то якраз тепер вона мусїла зайти йому в дорогу? Чому мала ставати в супереч його намірам?!

— Ти... тут? — вкінцї вихопив ся хрипливий запит із його грудий. — Не був в силї навіть зрівноважити себе та закрити своє обуренє.

— Так, се я, у власній особі! Остаточно таки знайшла тебе! — кликнула з гнївом. — Знаю про все, Лесю! Так не труди ся грати передімною нової комедії. Се нї на що не здасть ся, бо знаю твої наміри наскрізь! На жаль я пізнала вже дуже добре, яке зїлячко із тебе!

Все, все в тебе було лиш удаванєм! Ти не знав нїчого святого! Твої обіцянки, якими ти мене засипував, твоє уязнене того памятного вечера на зелїзничому двірці... все... все те було тільки обманом!

Хлипнула воздуху та з обуренєм спитала:

— Скажи, як ти міг щось подібного вчинити?

І грубі сльози потекли із очий... Її гнїв зминив ся враз в глубокий жаль та біль. Сим погіршила свою справу, бо дала пізнати, що її серце все ще належало до того невірного коханця.

Побачивши, що Аста перестає йому докоряти, Олекса прийшов до рівноваги. Він із досвіду знав, що як довго женщина любить, так довго із нею можна все зробити. Взяв ся отже до справи, як вмів найнїжнїйше.

— Як же се нерозумно, що ти сюди знова прибула! Аджеж знаєш, що сама собі сим шкодиш! — почав її вго

ворювати.

— Ти все і всюди лиш про себе думаєш! Ніхто в тебе нічого не значить, крім тебе самого! — з жалем, крізь сльози, докоряла Аста. — Чи не ти обіцяв піти за мною хочби й на край світа, щоб додержати даного менї слова?

Спинилась на хвилю, щоб хлипнути воздуха, а відтак знова заридала:

— Чомуж ти все так підходив мене? Чому обманював? Як міг ти в сей спосіб відплачуватись менї за мою любов?

Олекса обурений проходжував ся по кімнатї, то в одну, то в другу сторону. Несподївана та ще так нагла Астина поява так вивела його з рівноваги, що прямо не міг отямитись. Хвилями здавалось йому, що вона всї його наміри та способи добутя тих же, так хитро ним обдумані та близькі вже здійсненя, зовсїм знищить.

— Чого-ж ти саме хочеш, Асто? — немов з обидою спитав, зовсїм не відповідаючи на Астині докори. — Адже ж ти знаєш, що тепер важить ся моя доля, та що все на одну карту ставляю!

Аста аж зайшла ся якимсь нервовим, гидким реготом. Нараз же підійшла до нього та сверлуючим поглядом впила ся йому в очі.

— Тепер вже знаю яку цїль мала цїла та твоя комедія! — крикнула злїсно. — Ти хотїв, щоб я, думаючи що ти у вязницї, сюди не приїздила та оставила тебе в супокою приготовляти ся до вінчаня!...

Так бачиш, я прозріла твої наміри і тепер тремтиш перед наслїдками! — дальше тягнула Аста. — Але, ти не думай, що я слїпа, або що все зможеш менї очі замазувати! Знаю тепер добре, що маю думати про тебе!

І знова стратила рівновагу. Заливаючись сльозами, станула перед ним, руки заломивши в розпуцї.

— Чи ти зовсїм не думав про се, як тяжко грішиш супроти мене? — докоряла. — Чи не знаєш, як пристрасно тебе кохаю та що без тебе прямо жити не можу й не хочу? Чому-ж збуваєш мене лиш обіцянками? Чи дїйсно я стала тобі так байдужою?

Олекса пізнав, що він знова горою. Здержуючи свій гнїв, притягнув її до себе та, з докором вдивляючись в її очі, чутливо промовив:

— Асто! Не будь же дитиною — адже-ж знаєш яка ціль у мене! Зовсім не перечу, що менї ходить о майно князя та що через вінчанє із його дочкою до того майна зміряю. Але звідки ти знаєш, що я про тебе не памятаю — противно, осягнувши ціль, хотїв я своє й твоє щастє забезпечити!

Із жахом великим висунулась Аста із його обнять.

— Лесику, чи ти справдї думав так зробити? Чи ти хотїв оженити ся, а потім і князя і його дочку оставити та з майном втїкнути? Скажи менї, Лесику, чи ти справдї думаєш, що так зможеш щастє здобути?

Чи думаєш, що ми справдї мусимо аж так богатими стати, щоб щастя зазнати? — допитувала Аста. — Чи без гроший не зможеш жити спокійно та вдоволено?

— Нї, нї! Того я не вмію! — згірдливо відказував Олекса. — Вже за сильно я привик до теперішного, роскішного житя, щоб так легко міг із ним розпращатись. Не будь же дитиною, Асто! Не вірю, щоб ти була так нерозважною і справдї вимагала того від мене! Вважаю тебе мудрійшою та практичнїйшою!... А вже хиба зволїти треба, щоб тепер, коли я вже так близько своєї мети, та коли менї лиш руку простягнути слїд, щоб забрати всї ті богацтва та щоб тепер відступати голїруч! Нї, нї! Се немислиме! Свій намір вже таки доведу до кінця! Кажи ,чого хочеш? Ти чейже не зібєш мене з дороги!

Аста стрепенулась всїм тїлом і глянула на нього безмірно сумним, остовпілим майже поглядом. Його слова не принесли їй потїхи.

Ох, чого-б вона не дала за се, щоб тільки Олекса пішов після її проханя, щоб оставив думку про маєтки та вінчанє із другою а враз із ньою рішив ся звідси втїкати.

Адже-ж вона має досить гроший, щоб вести із ним спокійне, а то й досить вигідне житє. Понад се має ще довжне з'обовязанє графинї. Вже хотїла сягнути в кишеню, щоб йому се показати, коли нараз якась нагла думка спинила її від того.

Нї, нї! Се нерозважно, щоб йому зі всїм звірятись — подумала. — Аджеж треба й менї мати на всякий случай якусь потайну касу для себе на пізнїйші, можливо гірші часи.

Олекса знова проходжував ся по кімнатї, Аста за те

пильно стежила за ним.

Чоло у нього стягнулось та нахмарилось. Із гніву прикусував уста та лиш з трудом давив у собі внутрішню боротьбу.

— І як же ти рішив ся? — після хвилі спитала Аста тихим, тремтячим голосом. — Чи не вільно мені буде надальше остати з тобою? Маю-ж знова кудись тинятись між чужими? Ні, Лесю! Сим разом ти мене не збудеш пустими обіцянками! Хочу бути певною а чейже маю повне право від тебе жадати, щоб ти зовсім ясно справу поставив.

В його очах блиснув вогонь ненависти. Його терпеливість переходила тяжку пробу.

Із коса глянувши, зразу ще несмілим, допитливим поглядом, відтак прямо станув перед нею та острим, майже простацьким тоном кликнув:

— Чи ти здуріла? Чи всїма силами хочеш знищити мене? Що-ж остає менї, колиб я не зміг свойого намїру довершити? Чи маю із відси вибратись з тобою бідний, наче та миш церковна? Я-ж тобі вже казав, що я навик до вигоди та що не бувби вже в силї нужденного житя зносити! Я-б прокляв ту хвилину, колиб на се згодив ся!

Астине серце здавив страшний біль. Вона відчувала, що він не щиро поводить ся із нею, а однак не могла здавити своєї пристрасної любови до нього. Все ще любила його майже божевільно та готовою була знести всяку жертву задля нього.

Благаючі очі піднявши до нього, Аста тихо вишептала:

— Лесю, чи ти зовсїм не думаєш про се, як нещасною та опущеною тепер почуваюсь? Чи ти вже забув обіцянку, якою ти мене заспокоював того то вечера, коли на замку Солмсберґа, вікном всунув ся до мене? Чому-ж тепер ти такий нерішучий? Чому зволїкаєш та не хочеш йти зі мною? Чи таку вартість має у тебе твоє слово?

Олекса спустив очі до землї. Блїдим його лицем раз-враз проходили якісь дивні дрожаня.

Колиб Аста могла була відчути, як страшні думки крутились йому по голові, булаб стратила всяку надію на спільне житє із ним...

Нараз він відвернув ся й приступив до вікна. Дивлячись немов то на двір, стояв так довший час. Його грудь знимала ся горячковим, скорим віддихом, а в його душі доспівав страшний, чортівський прямо намір.

Після хвилї звернув ся до Асти та, наближаючись до ньої із ввічливою, сердечною усмішкою, так промовив:

— Якраз над тим я думав, Асто, якби то мої справи уложити, та з тобою в світ далекий вибратись! Але рівночасно мушу застановитись над тим, якби то нашу будучність забезпечити! Отверто признаюсь перед тобою, що княжна не дуже годить ся вийти за мене, а робить се лиш задля свойого батька!

Розуміеть ся, менї се зовсїм рівнодушне! — дальше говорив. — А навіть почасти, се менї на руку, бо не мати му докорів сумлїня що її кривду зроблю, коли втїкну від ньої!

Однак мушу тобі заявити одно: не виїду із сього міста доки своїх кишень не наповню, та ще будеш мусїла бути терпеливою, поки се вдасть ся менї!

В Астиних очах блиснула нова надія.

О, як легковірним є серце залюбленої жінки! Хоч як часто її зводив та зраджував не згасла горяча любов до нього. Була готовою ждати на Олексу, доки він не напряче досить грошей, яких так дуже бажав...

Після довшої наради рішили, що Аста наразї замешкає в одній віддаленій та дотепер не занятій частині палати, звідки би однак неспостережена прислугою могла до Олекси заходити.

Аста була у семому небі Магомета.

Олекса за те лиш з трудом міг здержувати в собі гнїв та нетерпеливість. Насилував себе бути ввічливим та добрим, щоб сим обманити Асту та припинити її підозрінє, але, колиб хто нишком підглядав та підслухував їх чутливу розмову, ніколиб навіть не подумав, що в душі Олекси в той самий час доспівав страшний намір, що мав його раз-на-все від тої влїзлої любки увільнити.

Коли слїдуючої днини Олекса опускав замок, Аста вдивлялась за ним поглядом повним якогось несупокою. Знала, що він іде до своєї нареченої й біль безмірний наповнив її серце. Почула в собі страшну завись й

руки прямо ломила в розпуці.

Думка, що вже може в ту саму хвилину він примилюється ся до тої другої, страшенно мучила її. Несупокій та жах перед чимсь, що в його присутности кудись то уступили були, тепер знова віджили та почали її мучити. На її щастє однак, вже після двох годин вернув Олекса із сіяючим із вдоволеня лицем.

Виглядав так щасливим а супроти Асти поводивсь із також ввічливістю та щирістю, що Аста мимохіть пригадала собі час коли вони вперве пізнали ся, час того раюваня, якому вона цілою душею віддалась була.

І облудна надія, що вернуть ся ще ті чудові хвилї, зовсім її сповила.

Олекса чутливо притягнув її до себе та з сіяючою усмішкою промовив:

— Хочу тобі доказати, що ти безпотрібно пригадувала менї мій обовязок! Сьогодня я поступив далеко вперед! Бо-ж мусиш знати, що сьогоднішні мої відвідини відносились більш до поважаного батька моєї нареченої, чим її самої.

Користаючи із нагоди я попросив його о більшу позичку та він приобіцяв менї її на завтра. Князь був раднійший тому, чим я надіявсь!

Кілька хвилин дивилась Аста на нього, не будучи в силї й слова промовити. Ніяк не могла зрозуміти того, що тепер почула. Прямо не хотїла вірити своїому щастю... не ставало сил вірити... здорова думка прямо її опускала.

Нараз крикнула із радости та, в приступі дикої чутливости:

— Чейже остаточно! Ох, Лесю, якже я радію, що ти після мойого бажаня поступив! Се й є доказом твоєї любови та вірности! Яку-ж я кривду тобі робила своїми безпідставними підозрінями! Даруй менї, я не вміла тебе оцінити!

Яке щасливе житє нас жде... і се так несподівано скоро! Чи може завтра поїдемо із відси?

Не доглянула злобної... чортячої майже усмішки, що появила ся у нього на устах в ту хвилину, коли відвертав ся від ньої. А очі його світили якимись наче з поза хмар відблисками.

Аста не мала вже тепер ні найменшого сумніву, що її найгорячійші бажаня та мрії сповняють ся.

Другої днини рано Олекса знова вийшов, кажучи що йде до князя по гроші.

І дійсно вернув незабаром і показав грубезний портфель, повний банкнотів, які мав дістати від князя Нелідова. Виглядало, що було там чимало гроший.

Щаслива, майже до безтями, Аста обіймила його шию своїми раменами й почала обсипувати найчутливійшими пестощами.

Аджеж він зовсім несподівано навернувсь до ньої. Перешкода, що стояла поміж ними, остаточно раз-на-все уступила.

Другої днини вчасним ранком станула повозка перед брамою і щаслива на позір пара незамітно оставила палату.

Всівши в повозку, Аста вхопила руку Олекси із пристрасною чутливістю та, з любовю вдивляючись в його очі, промовила:

— Даруй мені, мій любчику! Даруй мені за мої сумніви, за недовіре та підозріня, які від давна я мала супроти тебе! Я не була в силї повірити щоб в тебе були чесні заміри супроти мене!

Тепер однак я переконала ся, яку страшну кривду я тобі вчинила своїми підозріннями і тепер зроблю все, що лиш є в моїй силї, щоб тобі відплатити за те все, що лишаєш задля мене!

Кругом Олексиних уст знова появилась та сама дивна, злобна усмішка. Однак він силувавсь, щоб на її чутливости рівно сердечно відповідати та нового підозріня не розбуджувати у ньої.

Аста не доглянула силуваня якого завдавав собі Олекса. Була в найкрасшому гуморі, жартувала, любувалась при його боцї, тулилась все до нього і час їзди до двірця зелїзничого незамітно скоро пройшов.

Нарештї спинилась повозка перед двірцем і Олекса поміг Астї висїсти із повозки.

Наблизив ся до каси і там купив дві карти до Відня. Було вже лиш тілько часу, щоб всїсти у поїзд та розмістити ся вигідно.

Ось і рушив поїзд, а Олекса присунув ся до Асти і став снувати пляни щасливої будучности, яку розмальовував найживійшими красками.

Аста захоплювалась медоточивими його словами та прямо була одурманена надміром щастя та чутливістю із його сторони.

Він звірив ся перед нею із своїм наміром подорожі: Хотів її ще много гарних місць показати, поки виберуть ся в довгу подорож океаном. Пізнійше мали на стало замешкати в Америці.

Наразі першим їх перестанком мав бути Відень. Там мали задержати ся одну днину, оглянути красші місця, троха спочати а другої днини вибрати ся в дальшу дорогу.

Добились остаточно до своєї мети.

Висїли із поїзду, наймили повозку й казали завезти себе до готелю.

Олекса прямо не вичерпувався в чутливостях — Аста же від давна не була так щасливою, як сьогодня.

Ох, як же нужденними видались їй ті роскоші, якими Солмсберґ її окружав! Якеж сумне та безцільне було її житє в аристократичній, ґрафській палаті!...

Сьогодня доперва побачила се в повній наготї... тепер доперва, коли була в купі із своїм коханим та могла в чудові його очі заглядати... Ох, скілько то могла вичитати із тих очий!

Коли прибули до готелю, Олекса зажадав, щоб їм по дали вечеру до кімнати. Хотїв побути на самотї із Астою, а коли вже стемнїло, запросив її щоб перейшли ся троха по містї.

Аста була досить змучена, але не хотїла йому відмовити. Скоренько зібрала ся та вийшла із ним із готелю.

Йшли побіч себе оживленими вулицями столиці Австрії, при чім Олекса розказував Астї про житє на замку Нелїдова та при тім насмішливо висказував ся про його дочку, свою „гейби" наречену.

Реготав ся, коли представляв Астї, як то Єлена здивуєть ся дізнавшись про так нагле його зникненє та з сього все брав тему до своєї безпереривної балачки та до своїх жартів.

Підчас вечері Аста навіть не рушила вина, що їй Олекса наляв та вічно до нього запрошував. За се тепер чула страшну спрагу.

Щоб її вгасити вступив Олекса із нею до найближшого а велыми переповненого льокалю та сїв при одному із чисельних столиків.

Замовив вина, яке незабаром принїс кельнер, втворив фляшку та в їх присутности налляв в шкляночки.

Тепер якось все змінило ся.

Аста, маючи спрагу, випивала одну шклянку вина за другою та не противила ся коли він її все свіжого доливав, самий же лиш десь-колись шклянку до уст піднимаючи.

Не дивниця що Астині лиця що раз то більш червонїли, коли же у нього противно, білїли.

Обняв його якийсь дивний несупокій; в очах горів нервовий вогонь й треба було зібрати всю силу волї щоб закрити перед Астою то внутрішне зворушене, яке так ясно у нього на лице виступало.

Після якої пів години Аста почала нарікати на знесилене і просила вертати до готелю.

Олекса не противив ся тому. Встав і подав їй загортку, а руки у нього якось дивно тремтїли. Вийшли.

Повозкою вернули до готелю, але Аста ,під впливом вина, заснула ще поки доїхали на місце. Олекса мусїв її будити та велыми заспану по сходах ввести до кімнати.

В проході стрінули покоївку і Олекса попросив її щоб помогла Астї розібрати ся, бо вона не зовсїм здоровою почуваєть ся.

При допомозї служниці ввів Асту до спальні і там оставив її під доглядом покоївки, самий же вийшов до сїний та подав ся до своєї кімнати.

Тільки що замкнув двері за собою, як враз цїле його лице змінило ся. Спокій, який особливо перед покоївкою ще здвоїв, тепер пропав а на його місце виступило сильне обурене.

Кілька разів глубоко вдихнув воздуха та нервовим, скорим ходом проходжував ся по кімнатї.

Звичайно спокійне та безпристрасне його лице мало якийсь острий та хмарний вигляд а бліді, тремтячі уста

все були втворені та наче щось шепотїли.

Ясне проміне місяця вкрадало ся через вікно та освіт лювало його кімнату. Переходячи попри стїну, на якій висїло зеркало, Олекса підняв голову, глянув в зеркало та аж жахнув ся, побачивши свою відбитку. Не до пізнання було скривлене його лице.

Крім того ще щось заглянув, а се ще більш його застановило.

Якраз побіч зеркала на стїні тягнула ся блїда смужка світла. З початку не міг піймити звідки то світло походить — він же своєї лямпи зовсїм не світив.

Доперва коли зовсїм наблизив ся до стїни знайшов розвязку тої загадки:

Зеркало, що висїло у нього на стїні, а також портієри, що висїли на ньому, закривали почасти двері, що видно не зовсїм щільно замикали ся. Двері сї вели до Астиної кімнати, а що там лямпа ясно світила ся, то крізь щілину продиралось світло до його кімнати.

Се несподілване відкритє так подїлало на нього, що в першу хвилю він не міг отямити ся.

Відтак приклав ухо до дверий та з запертим віддихом прислухував ся. Однак не почув нїчого.

Колиж по хвилї відступив від дверий, його лице викривила злобна усмішка.

— Чи не само щастє вказує менї дорогу? — шепнув. — Щось, наче надземні сили змовились менї помагати! Так гаразд! Скористаю із сього! Сьої ще ночі мушу позбути ся раз-на-все того тягару, що в противному разї притиснув би мене до землї а то й зовсїм роздавив!

Запала темна нїч та на вулицях стало зовсїм тихо. також і в готели, куди Олекса із Астою заїхали, царила цїлковита тишина.

Годинник на поблизькій вежі вибив саме першу годину з півночі. Нагло схопив ся Олекса з канапи, на якій майже три години пролежав і поволи, тихесенько приступив до вікна.

— Найвисша пора! — воркнув. — За годину наспіває слїдуючий поїзд і в готели знова все ожиє. До того часу мусить бути вже по всьому.

Так роздумуючи, на пальцях приступив до противної

стіни та приложив ухо до дверий. Нїщо там не рухалось.

Запевнивши ся так, Олекса приставив крісло під зеркало. Станув на крісло і в протягу кількох хвилин здіймив його на долину без стукоту та осторожно поставив в кутку.

Відтак вернув до дверий, станув на крісло та попідпинав портіери. Тепер приступ до дверий був зовсім вільний.

Сї приготованя робив Олекса не запалюючи лямпи; місяць, наче який помічник, присвічував йому в тих приготованях.

В дверах побачив ключ. Нїщо не запиняло йому дороги — все наче змовилось йому в допомогу.

Надумавшись хвилину він приступив до стоячого на боцї столика, на якому лежала його ручна торба.

Олекса втворив торбу малим ключиком й виймив звідтам маленьке пуделочко. Потім приступив із ним до вікна, вибрав одну малу, попелясту кульочку і знова осторожно сховав пуделочко в торбу, та замкнув ключиком.

Кульочку вкинув у шклянку, наливаючи туди води. А робив все так тихо, що нїхто, хочби й не спав, не міг його рухів зачути.

Вложив пальцї у шклянку і кульочку роздавив, а коли вибрав їх з води, на його устах заграла злобна усмішка.

— Так скорше буде! — шептів вдоволений.

Видно все добре склалось.

Після таких приготовань наблизив ся до дверий, що вели до Астиної кімнати і руку простягнув до ключа.

Здрігнув ся. Наче якась студена струя пройшла у нього здовж хребетного стрижня. Спинив ся на хвилю. Якийсь страх його обняв.

Але скоро позбув ся тої нерішучости. Він не був того рода чоловіком, що задля будь чого відступає від обдуманих замірів та вирішених плянів.

Скоро взяв рукою за ключ та зручно перекрутив ним у замку. Жахнув ся, почувши незначний скрегіт. Спинив ся на хвилю, але скоро вспокоїв ся загальною тишиною.

Тепер же знова бояв ся ,що втвираючи двері може скрипнем якогось розбудити, тим скорше, що двері шевно

довший час не були втвирані.

Не мав часу зволїкати, не оставало много до вибору: або сї двері, або другі — із сїний!

Постановив сї втворити. Потиснув, втворили ся скрипливо.

Олекса здрігнув ся зі страху, бо рівночасно із другої кімнати почув стогін. Мусїла се бути Аста; вона певно пробудилась від того скрипіня і тепер в пів снї перекидала ся на ліжку.

Серце забилось дико та грімко.

Але Аста, здаєть ся, знова кріпко заснула. В кімнатї була смертельна, нїчим не заколочена тишина. Так дальше до роботи!

Хоч вже рішив ся на остаточне, то однак не міг з місця ворухнутись. Се була страшна хвиля для нього!

Але отямив ся і на пальцях увійшов в кімнату.

При світлї місяця побачив її на ліжку. Спала спокійно, лицем звернена до нього. Її грудь знимала ся рівномірно.

Підійшовши близше добачив на устах Асти легку усмішку вдоволеня. Але се його не зворушило.

— Вона мусить вмерти! Се мусить зробити ради власного супокою та безпеки! Нехай би була йому в дорогу не входила!

Ще два ступінї до ліжка.

Вдивляв ся в неї остовпілим поглядом. Його лице збілїло наче крейда, уста розхилились, бо дух йому в грудях запирало.

Нарештї станув перед нею.

Правою рукою вже вхопив за ріг подушки, щоб в дану хвилю кинути Астї на лице — в лївій тримав шклянку із отруєю, яку хотїв влити їй в уста. За пару хвилин мало бути вже по нїй.

Похилив ся. Дике, викривлене його лице було вже так близько над Астиним — — — —

— Прокинь ся, Асто . . . прокинь!

Лице її все ще мало ту саму лагідну, любу усмішку.

Незворушений тим Олекса підносить шклянку із отруєю до її уст. В правій руцї все ще подушку тримає . . .

Нараз прориваєть ся різкий звук дзвінка, немило перериваючи тишину ночі.

Майже в ту саму хвилину прорвались також аж два оклики.

Аста пробудила ся!

РОЗДІЛ CXI.

ПІСЛЯ ТЯЖКОЇ БОРОТЬБИ.

Тяжко сказати як се стало ся, що Блюм з товаришами побили Бедуїнів, самі при тому не одержавши ні одної рани та ні одної каплі крови не стративши. Се, здавалось, чудо стало ся.

Треба було великої, надлюдської майже відваги, шоб взагалї поривати ся до боротьби із тими синами пустинї, особливо при так чисельній перевазї тих послїдних.

Але примір Блюма загрівав також і його товариша до тої нерівної боротьби. Джек, слуга Американця, також добре увихав ся.

У провалї лежало вже чимало ворогів, але Блюм та його товариш не ликували ще.

Противно, вони догадували ся, що ще більша небезпека їм тепер грозить, бо вистріли могли й других ворогів в ту сторону накликати.

Не теряючи ні хвилї часу, Блюм знова набив свою зброю. За його приміром пішов також Джек. А вже й так був се найвисший час. Тільки бо скінчили приготовлятись, як з далеку почули вите Бедуїнів, звіщаюче їм близький наступ ворога.

Були свідомі того, що коли остаточно таки прийде до рішаючої бортьби — будуть мусїли уступити перед великою перемогою.

Знали, що тодї не зможуть зрівнати ся з ворогом, та не вийдуть побідно із тої боротьби.

Одно лиш могло їх ватувати, а се: Колиб Алї-бен-Деббах вернув.

Він би їм став в допомогу, а се булоб не малого зна-

чіння. Можна було надіяти ся, що він був добре обзнакомлений із цілим розкладом дому, то-ж коли-б вороги за сильно на них напирали, в хвилину найбільшої небезпеки міг би їм допомогти, показавши деб в безпечне місце заховати ся.

Але час скоро минав.

Поки ще вспіли оглянутись за допомогою та можливою захороною, почули зовсім виразно в сінях крики та вереск наближаючих ся ворогів.

— Відважно! — Лиш відважно, мій любий! — шепотів Блюм до Джека, що стояв побіч нього. — Вважай добре, кажу тобі, а стріляй в першого, якого побачиш, та добре цілял. Коли треба буде улягти перед їх силою, а се, здаєть ся, неминуче — додав майже рівнодушно — то будемо мали бодай стілько потіхи, що не самі поманджаємо на той світ а возьмемо з собою в дорогу декого із них для товариства щоб нам було весело по дорозі.

Розпука прямо витискала сі жарти із нього.

— Позір! — шепнув потім.

Гамір затих в сінях.

Правдоподібно Бедуїни, що до тепер наслїпо гнали вперед, мусїли наткнути ся на своїх, що мертві лежали на підлозї в сінях. Крім того певно не мали відваги посувати ся дальше, думаючи, що ворог десь у засїдцї сидить. Кождої хвилї отже могли надіяти ся, що привитають їх градом куль а вони навіть не знати муть хто се та звідки, та не зможуть бороти ся.

Блюм та Джек таки дійсно були готові до вистрілу і, зовсїм певно, колиб хто був показав ся, був би повалив ся від їх вистрілів, які з так малої віддалї без сумніву булиб влучні.

Але на диво гамір зовсїм затих.

Вони оба надслухували, прямо дух в собі запираючи, а однак ні найменшого шелесту не могли ухом зловити.

Се їх незмірно дивувало.

Не вміли собі пояснити що малоб се означати і добрих кілька хвилин переждали так із вимірними крісами, не маючи відваги рушитись із місця.

Догадувались що ворог готовить ся до якогось підступу. Було зовсїм можливе, що Бедуїни лиш ждали того, щоб вони висунулись із своїх криївок а тоді, користаючи

із їхньої необережности, вдарилиб на них. Тому то й так довго остерігали ся й вижидали.

Але остаточно вже довше не могли знести того вижиданя, тої непевности. Коли же, думали собі, між ними мусїло прийти до оружної розправи, то здавало ся, що лїпше буде, коли зараз вирішить ся, хто побідником має бути.

Рішений на все, Блюм висунув ся поза вугол й оком глянув вздовж сїний. Але, як далеко міг глянути, бачив, що сїни були пусті. З поспіхом кивнув рукою на Джека, прикликуючи його до себе.

Ішли оба, один за одним осторожно вперед, все тримаючи в руках кріси готові до вистрілу.

Перейшли так вже другий та третий закрут, за кождим разом осторожно вихиляючись вперед та прослїджуючи передше дорогу.

Скрізь було тихо й пусто; побитих спрятали з дороги.

Тепер вже зовсїм не знали що думати.

Чи Бедуїни прийшлиб тільки за тим, щоб забрати тїла побитих братів й спокійно піти собі?

Аджеж жителї пустині живуть із грабіжи, а де ходить о здобичу, там вони не уступлять перед ніякою небезпекою, коли тільки предбачують добру заплату за свій труд. Але знова, коли се, що намірюють здобути, не варта труду, то уступають. Вони відважні й геройські, коли ходить о зиск, але вміють уступати з дороги, коли не бачуть відповідної нагороди за свої змаганя.

Але й вони бувають страшними!

Де ходить о пімсту, там вони й герої й очайдухи та без стриму пруть до своєї цїли.

А тут, якраз така жажда пімсти, стягнула Бедуїнів поміж ті мури, де мали надію стрінутись із ворогом. І хоч би знали, що ворог має чисельну перевагу, цїлком певно булиб не спочали скорше, доки б не звели рішучої боротьби із ворогом. Але тут сталось щось такого, що їх присилувало залишити попередний свій намір.

Якраз готовили ся до наступу, коли із віддалї долетїв до них якийсь дивний звук й вони враз спинились.

Той самий звук ще вдруге долетїв до них.

— Се Бей!

Так мимохіть кликнув один із них, а сей оклик, що так нежданo вихопив ся із його грудий, перейшов із уст до уст аж дійшов до передної сторожі.

Вони в одну мить спинили ся і ждали аж оставші підійдуть до них.

Почали нараджуватись.

Відтак підняли тих, що лежали на землї перед ними, а в яких пізнали тїла своїх братів, та чимскорше, в поспіху, хоч без гомону, з поворотом висунули ся на майдан.

Так, значить, Бей вертав ся, і то далеко скорше, чим вони могли надіяти ся. Саме вже се, що він вертає, що буде між ними, додавало їм відваги ще більше, як мали дотепер.

Поява Бея була у них рівнозначною зі смертю ворогів — так вірили в нього.

Коли деякі Бедуїни почали дерти ся на скали, щоб із височини скорше доглянути наспіваючого, другі настільки були осторожними, що не спускали очий із входу, вважаючи, щоб хто не втїк із відтам.

Але якраз тому, що одні вдивили ся у віддаль, другі же вперто стерегли входу, нихто із них не доглянув як хтось перекрадав ся здовж зовнїшною стороною муру, ча сами припиняючись та наслухуючи, потім знова наче тїнь посуваючись вперед.

Так незамітно той чоловік дістав ся аж до того місця, де був перехід, котрим Блюм та Джек дістали ся на майдан.

Спинившись там наслухував.

Тепер звинув руки наче в трубу та приложив до уст.

— Аккареаг! — понїс ся гучний клич — Аккареаг!

Був се той самий звук, що викликав Бедуїнів із середини знова на майдан.

І тепер, коли вони ще раз почули той самий клич, понатягали шиї та підняли голови щоб лїпше бачити та ще більше напружували свій зір, виглядаючи Бея.

Чоловік сей тимчасом посував ся дальше.

Аж ось підсунув ся під ту скалу, до якої, як здавало ся, із тої сторони припирав той будинок.

На долинї, не дуже високо понад землею, можна було доглянути між скалою а будівлею невелику щілину.

В тій то щілинї той чоловік пропав.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Блюм та Джек минули вже кілька закрутів. Хоч як уважно роздивляли ся, не могли добачити ніщо такого, що моглоб їм пояснити поведенє рабівників.

Ломили собі голови над тим, щоб то могло означати.

Що до одного були певні:

Бедуїни не могли вийти із будинку, але — так їм здавало ся — схоронили ся десь та готовлять ся до якогось підступу.

Бояли ся, щоб самі тепер не попали в засідку.

Блюмови не ставало вже відваги, щоб і себе й товариша разом наражувати на дальшу небезпеку. Се-б остаточно й так ні на що не здало ся.

Він, противно, обчислював, що їхні вороги заховали ся десь поблизько виходу й там їх вижидають — а як догадував ся — то були вже десь близько головної брами.

Дуже прикре почуванє їх обняло, коли зрозуміли, що вони до певного степеня є вязнями в тій то чудній будівлі та ще й не знають, що їм доля судила.

Роберт знаками давав зрозуміти товаришеви, що най ліпше буде, коли тепер вернуть ся. Вважав за відповідне перешукати сіни в противньому напрямку. З'явилась у нього нова надія: може по другій стороні знайде инший вихід... або може попаде на яке місце, де зможе свобіднійше боронити ся перед наступом ворогів.

Вже хотів вертати, коли нараз підняв голову і став наслухувати, а те саме зробив також і Джек.

Понад головами почули якийсь шелест, чи то якийсь дивний згук. Той самий згук вже кілька разів тої днини долітав до їх ух, однак його значіня не могли зрозуміти.

А тепер... знова.

В отворі, про якого істнованє їм навіть не снило ся, не то щоб могли його дозріти, з'явила ся тепер голова якогось чоловіка.

Був се Алї-бен-Деббах.

Коли зміркував, що вони його не пізнали, дав їм знак, щоб заховувались супокійно.

Вони майже остовпіли, не знаючи кого мають перед собою, але його знак так подїлав на них, що заховува-

лись зовсім спокійно. Ціле щастє, що вижидаючи ворогів, не взяли його за одного із них та не стрілили в нього.

По хвилї він вказав їм на сходи, побіч яких стояли, щоб пішли в гору, до нього.

Вчинили, як казав.

Доперва на горі пізнали його. Бедуїн підійшов до них, але ні словечком не обзиваючись, пішов вперед якимись темними, тісними сіньми, приказуючи їм за собою поступати.

При кінцї сїний спинили ся над якимись дверми, спускаючими ся в долину. Під тими дверми стояла драбина, що вела кудись в долину.

Бедуїн перший зійшов в долину. За ним зійшли тамті оба. Джек, будучи послїдним спустив двері за собою.

Зійшли в долину.

Були тепер в якійсь круглавій кімнатї, що вся була обвішана ріжного рода збруєю та взагалї була заставлена множеством найріжнороднїйших предметів всякого походженя та до ріжних цїлий вживаних.

Очевидно, були се річи зрабовані Бедуїнами в часї ріжних виправ та опісля тут зібрані та заховані.

Поки ще Блюм міг поставити яке питанє, ледво чутним шепотом промовив Алї-бен-Деббах:

— На майданї я бачив Беєвих людий. Вони тепер вижидають його прибутя, здалеку зачувши його вигуки.

— Бей? — кликнув Блюм, забуваючи про всяку осторогу. — Дар'ян Бей прибуває?

— Без сумнїву, він прибуде сюди — відповів Бедуїн — але се не були його гуканя, хоч вони так думали — потїшав їх. — Се лиш Алї-бен-Деббах хотїв дізнатись кілько їх всїх тут є, і тому наслїдував вигуки Беєві, щоб їх викликати із крийки.

Тепер доперва Блюм піймив, яка була причина що вороги оставили його на час в супокою. Заразом зрозумів що се Алї-бен-Деббах в хвилю найбільшої небезпеки своїм підступом ратував їм житє.

— А чи се можливе, щоб ми їх дістали на віддаль вистрілу? — спитав тепер неспокійно. — Чи ти-б радив, щоб ми вийшли проти них, на зачіпку?

— Зробимо се — коротко відповів Арабин, наче ві-

щун який. — Але се зробимо аж тоді, коли будемо в більш безпечному місці, чим се.

А тепер — добавив по хвилі — на всякий случай мусите бути готові, що мимо всього несподівано таки наткнемо ся на них. Йдіть за мною, а вважайте, щоб дорогою ваш язик спочивав.

Се сказавши, пішов в напрямі стіни.

Тут втворив малі закриті двері, тамтими також незамічені, так незначно в мурови осаджені.

Просунувшись крізь ті двері, вони увійшли в якийсь скалистий проріз-тайник.

Здовж тої скалистої стіни вони якийсь час мовчки просувались аж остаточно, після яких пяти мінут, станули в якомусь ширшому місці.

Тепер Алї-бен-Деббах відвернув ся.

На знак, щоб нїчого не говорили, положив палець на устах і так наказавши їм мовчанку, сягнув під здоровезну каменюку, та витягнув із відтам смолоскип.

Запаливши смолоскип, увійшов в глуб того тайника, а за ним пішли Блюм та Джек. Булиб не знати що дали за се, колиб могли тепер спитати чи він віднайшов увязнених, однак не зважили ся підняти голосу, коли він виразно приказав мовчати.

Вузенька доріжка, якою тепер посували ся, звільна знимала ся в гору.

Йдучи вперед Арабин нагло скрутив вправо, а Джек, що зараз за ним наспівав, в ту-ж мить мимоволї стиха крикнув.

Недалечко перед ним, на березї скалистого відлому, лежав перевішений труп Бедуїна, що згодив ся був Алї-бен-Деббаха повести до увязнених.

Так, дійсно — він самий — лежав безпорушно!

Алї-бен-Деббах спинивсь:

— Я знав, що його душа брехлива. Із його очий я вичитав підступ. Він — говорив, вказуючи на мертве тїло — хотїв мене скинути із тої скали в пропасть, але мій ніж поцїлив в його грудь та чорну його душу вислав до пекла.

— А увязнені? — спитав Блюм.

Він лиш отряс ся із першого прикрого вражіня, яке викликали у нього зрада та заслужена смерть того Бе-

дуїна, та зараз вернув думкою до того, що його найбільше займало.

— Так ти їх віднайшов? — спитав вдруге, коли Алї-бен-Деббах не давав відповіди.

Але Бедуїн і на се не відповів.

Мовчки тільки вказав, щоб йшли за ним.

Переходячи попри мертве тїло підступного провідника, що лежало недалечко перед ними, підняв ногу і так копнув, що тїло злетїло в пропасть. Чути було глухі удари спадаючого тїла об стїну скали, потім один грімкійший — тяжке тїло впало на саме дно пропасти — і знова все залягла глубока тишина.

Жажда пімсти у того Бедуїна не охолола навіть на вид мертвого вже тїла. Він пімстив ся навіть на мертвому, як ті дикуни, що свою ненависть переносять з батька на сина і нераз на далекому вже поколїню дошукують ся вини давних предків.

Вже лиш кілька ступінїв вперед поступив Алї-бен-Деббах і знова спинив ся.

Могучий відлом скали замикав їм дальшу дорогу. Перед ними чорнїла камінна стїна, з правої сторони глубока пропасть, з лївої скала — обійти сю перешкоду нїяк не можливо було.

Вже думав Блюм, що мусїти муть вертати й шукати иншої дороги, коли се Бедуїн підняв смолоскип та при його світлї Блюм та Джек побачили, що в скалї є виковані сходи.

Бедуїн пішов вперед, тамті другі за ним. Їхнї серця напрасно товкли ся, відчували що зміряють до цїли.

Видершись на гору йшли троха на верху, відтак по другій сторонї зійшли такими самими східцями в долину.

Але поки ще зійшли в долину, побачили много скринь та звоїв, що лежали там на купі в гору здіймаючій ся.

Очевидно, був се головний склад Дар'ян Бея, де він складав всї річі зрабовані з рїжних караван.

В хвилю пізнїйше всї три вже стояли під камінним зводом природою в скалї видовбаним. Із одної сторони скринї та звої були забрані.

Туди спрямив ся Алї-бен-Деббах.

— Ось і наша мета — сказав та вступивсь на бік, пускаючи їх наперед.

В слідуючу хвилину нараз кілька голосів підняло ся із під того скалозводу та з відгомоном змішались.

Поза кількома високо уставленими скринями побачили двоїх людий.

На ногах у них були зелізні обручки причеплені до ланцюхів, яких кінці сходили ся на колїсци, прикріпленім до скалистої стїни.

Се були якраз: Гартман та Мегі Гортон!

Алї-бен-Деббах лиш слїпому случаєви завдячував відкритє їх приміщеня.

Коли він покарав смертю підступного Бедуїна, що зовсїм певно хотїв його підійти та несподівано з того світа зігнати, вийшов сходами в гору лиш тому, що се була одинока дорога, якою міг пустити ся. Там же, на горі, коли почав розглядатись, заглянув на камені якийсь катран. Безцільно якось підняв його в гору та пізнав, що він був якраз такої барви, як мав бути одяг увязненої дівчини, тому й подумав, що се мусить бути частина з її одягу.

Так сей влучний здогад довів його до мети.

Шукав дальше, аж дістав ся до того вільного місця, де не було ні скринь, ні звоїв. Се якраз звернуло його увагу і дійсно, не довго шукав, як і попав на слїд увязнених.

Із тихими окликами невисказаної радости Джек та Блюм поспішили до нещасних вязнїв.

Вони вже перше, із деяких слів Алї-бен-Деббаха, домірkували ся, що наспіває для них ратунок із рук страшного Бея.

А однак тепер, коли вже їхні оборонцї дійсно станули перед ними, коли були певні, що та несподівана та з такою трівогою вижидана хвиля вже здійснила ся, так були зворушені до глубини своєї терпінями виснаженої душі, що й слова не були в силї промовити.

По блїдих, вихудїлих лицях молодої дівчини лили ся горячі сльози.

Але й товариш її недолї, хоч і мущина, також плакав як мала дитина. Коли вона все ще потїшалась, він вже зовсїм стратив був надію, щоб колибудь міг ще бути на волї й тому тимбільше був сим вражений та ще більше схвильований. Коли же проминули хвилї першого зворушеня й вони троха заспокоїлись Гартман хотїв розпові-

сти про свою недолю, а панна Гортон теж.

Тільки Алі-бен-Деббах противив ся тому. Він переконав всіх, що треба спішитись, та враз із другими взяв ся розривати кайдани а після якогось часу вязні були вже вільні.

З незнаним дотепер вдоволенєм простягали закостенілі та задубілі члени тіла.

Бедуїн же підійшов до одної зі скринь та відважив її своїм ножем. Попав якраз, як хотів, хоч се не було тяжко, бо на кождій скрині було зазначено, що містить ся в ній.

Виймив тоді зі скрині кілька ножів та револьверів. Коли подав Гартманови ту збрую та ще додав йому дещо зі своєї амуніції, нагло приступила до нього панна Гортон й також простягнула руку на знак, що й вона хоче збруї.

Він дивив ся через хвилю, а відтак кивнув головою. Набив другий револьвер й подав дівчині.

— Ходіть! — сказав потім. — Опісля розказувати мете, коли скінчимо своє діло, покищо воно ще нас чекає.

Але тільки що поступила панна Гортон вперед, а рж- почала ослабати, так, що Блюм і Джек мусіли її підтримувати. Та вона добула всіх сил своїх й перемогла хвилеве знесиленє, зовсім природне у женщини, що так довгий час лежала скована на одному місці.

За той цілий час ні словечком не перекинулись.

Алі-бен-Деббах вів їх тепер иншою дорогою, але Блюм особливо запримітив, що з кождою хвилею, в міру, як посували ся вперед, він був що раз то осторожнійший. Очевидно, обавляв ся, що на тій дорозі з кождою хвилею може стрінути ся із ворогами.

Нарешті спинив ся.

Рукою дав знак, щоб остали на місці та не йшли за ним, самий же підкрадав ся дальше. Вважав однак на се, щоб не зрадити себе навіть найлекшим шелестом і ступав мягенько і тихо наче кіт, знаючи, що навіть найменший камінчик стручений його ногою міг би зрадити його присутність.

Нараз зник.

Тамті бачили, як він пропав між скалами та в напруженю вижидали що дальше буде.

Із цілого поведеня свойого провідника зрозуміли, що ворог мусить бути десь недалечко а хоч готові були до боротьби на смерть і житє та відваги їм не бракувало, то однак на думку про се серце їм стискалось.

По хвилі провідник знова явив ся. В руці тримав вже тепер другий кріс, який подав Гартманови.

— Я бачив їх — шепнув. — Вони все ще вижидають на майдані, але дуже суятять ся, чому то не являєть ся їх Бей, а вони були певні — що то його вигуки чули.

Тепер зійдемо в долину — докинув по хвилі — та поки вони взагалі зміркують, що ми недалеко від них, пішлемо їм кілька кульок із наших крісів на поздоровленє.

Так і здійснило ся, що предсказав — змірять свою силу з ворогом.

Чи дійсно годі було зійти їм з дороги та незамітно висмикнути ся, чи може Арабин таки хотів довести до боротьби — того не знали.

Але їм все одно. Пристали на його предложенє та всі разом посунули вперед.

Алї-бен-Деббах йшов передом, за ним Блюм і Гартман — при кінці Джек та мис Мегі Гортон. Вона нишком таки добула деяку вістку від Джека про свойого батька.

Дорога не була довга — за яких десять мінут Алї знова спинив ся та наглими рухами почав прикликувати Блюма та Гартмана, щоб підійшли до нього.

— Гляньте туди! — шепнув. — Ось там вони стоять та повитягавши шиї вдивляють ся в рівнину.

І справді так було. Алї не брехав. В цілому поведеню Бедуїнів було щось непевного, щось неспокійного.

По їх рухах можна було домірковатись, що вони безпорадні, не можуть зрозуміти чому ще досї Бея нема, хоч так давно вже гукав.

Алї-бен-Деббах порозміщував їх тепер межи скалами, кождому вказуючи инше місце, з якого могли зміритись до своїх ворогів.

Себе взаїмно не могли бачити, бо між ними знимали ся скалисті верхи, зате кождий із них бачив зовсім добре ворогів, що стояли у віддалї вистрілу, вижидаючи свойого ватажка.

Чародійна рожа і перстень

ЗАЙМАЮЧЕ ОПОВІДАНЄ ІЗ ,,ТИСЯЧ І ОДНОЇ НОЧІ"

— Ціна 25 центів. —

ПАН ТВАРДОВСЬКИЙ

або

ЯК ПОЛЬСЬКИЙ ШЛЯХТИЧ ЗАПИСАВ ДУШУ ЧОРТОВИ.

ОПОВІДАНЄ ПРО СЛАВНОГО ЧОРНОКНИЖНИКА ІЗ XVI ВІКУ.

Ціна 35ц.

ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ

УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАР

Папір сніжно-білий, окладинка прикрашена гарним малюнком із життя дітвори.

ОДИНОКЕ ВИДАННЯ БЕЗ БЛУДІВ. — Ціна 25 ЦТ.

Книгарням, аґентам, шкільним комітетам або учителям, що займаються продажю, спеціяльний опуст.

Замовлення висилайте до:

KNYHARNIA PASICHNIAKA

850 Main Str. Winnipeg, Man.